

UDK 811.163.42'366.544
811.163.42'367.333
Izvorni znanstveni članak
Rukopis primljen 15. VII. 2009.
Prihvaćen za tisak 17. X. 2009.

Matea Birtić, Ivana Matas Ivanković
Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
Ulica Republike Austrije 16, HR–10000 Zagreb
mbirtic@ihjj.hr
imatas@ihjj.hr

AKUZATIVNE DOPUNE UZ NEPRIJELAZNE GLAGOLE: ŠTO SU UNUTRAŠNJI OBJEKTI?

U radu¹ se promatraju akuzativne dopune uz desetak neprijelaznih glagola u hrvatskome jeziku te se razmatra njihova pripadnost kategoriji unutrašnjih objekata. Uspoređuju se sintaktička i semantička svojstva takvih dopuna: broj imenica koje se pojavljuju uz neprijelazni glagol, obvezatnost modifikacije imenice, paralelnost instrumentalnih i akuzativnih sintagmā, mogućnost parafraze instrumentalnom sintagmom te mogućnost pronominalizacije i pasivizacije. Autorice zaključuju da sve dopune istraživanih neprijelaznih glagola ne pripadaju istomu tipu dopuna te ih je potrebno gramatički i terminološki razdvojiti. Također pretpostavljaju da unutrašnji objekti u hrvatskome mogu imati argumentno i adjunktno čitanje, što je u skladu s nekim nedavno iznesenim tvrdnjama za druge jezike.

1. Uvod

U hrvatskome se jeziku besprijedložni akuzativi javljaju u funkciji direktnoga i vrlo rijetko indirektnoga objekta te u funkciji izricanja mjere, vremena i načina (Silić i Pranjković 2005). U ovome se radu autorice bave onim besprijedložnim akuzativima koje nalazimo u rečenicama s neprijelaznim glagolima te najvjerojatnije ne pripadaju ni jednomu od spomenutih slučajeva (iako nije nemoguće da neke od opisanih akuzativno obilježenih imenica ili imenskih skupina pripadaju načinskim akuzativima). U domaćoj se literaturi te glagolske dopune najčešće nazivaju unutrašnjim ili tautološkim objektima (Brabec–Hraste–

¹ Dijelovi ovoga rada bili su izloženi na skupu *Drugi hrvatski sintaktički dani: Sintaksa padeža* koji je održan u Osijeku od 13. do 15. studenoga 2008. godine.

–Živković 1968, Pavešić 1971, Brdar 1992, Vince 2008)², a u stranoj su literaturi poznate pod nazivom srodni objekti (*cognate objects*, Baron 1971, Jones 1988, Felser i Wanner 2001).

Istraživanje je primarno usmjereno na skupinu glagola uz koje se pojavljuju akuzativna imenica ili akuzativna skupina, a rječnici ih obično određuju kao neprijelazne. Budući da je ovo bilo prvo iscrpnije korpusno istraživanje takvih glagola i njihovih dopuna, zajedno su se istraživali glagoli koji po mnogim svojim svojstvima pripadaju različitim sintaktičko-semantičkim tipovima, što je potvrdilo i ovo istraživanje. Preliminarno se takve akuzativne imenice, tj. imenske skupine uz neprijelazne glagole nazivaju unutrašnjim objektima, premda je tijekom rada postalo potpuno jasno da kod istraživanih glagola uopće nije riječ o istome tipu “objekata”.

Opravljanje da je u istraživanje bilo uključeno više vrsta “objekata” ili dopuna uz neprijelazne glagole, tj. različiti sintaktičko-semantički tipovi glagola i njihovih dopuna, proizlazi djelomice i iz činjenice da i u domaćoj i u stranoj literaturi naziv unutrašnji objekt nije nedvosmisleno definiran, tj. taj se naziv rabi za više različitih glagolskih dopuna:

I. Unutrašnjim se objektima nazivaju istokorijenske (akuzativne imenice) uz određeni glagol, bez obzira na to je li riječ o prijelaznome ili o neprijelaznome glagolu:

1. lov loviti, jad jadovati, bol bolovati³.(Brabec–Hraste–Živković 1968)

II. Unutrašnji su objekti samo istokorijenske akuzativne imenice ili imenske skupine uz neprijelazne glagole, dok se oni objekti uz prijelazne i neprijelazne glagole koji nemaju isti korijen kao i imenica nazivaju hiponimnim objektima (Hale i Keyser 2002, Real-Puigdollers 2009)⁴:

2. a) Živjela je svoj život.

b) He danced a jig.

‘On je plesao *jig*.’ (Hale i Keyser 2002)

U rečenici pod (2 a) nalazi se primjer pravoga unutrašnjeg objekta, dok je u rečenici engleskoga jezika pod (2 b) hiponimni objekt.

² Maretić (1899: 552) također spominje unutrašnje objekte, ali ih ne naziva unutrašnjim objektima, već glagole s takvim objektima svrstava u treću skupinu prijelaznih glagola.

³ *Loviti* je prijelazan glagol, dok je *jadovati* neprijelazan, *bolovati* je češće određen kao neprijelazan glagol, a nešto rjeđe kao prijelazan.

⁴ „...true cognate object construction is headed by a denominal verb whose object is headed by a noun that is root-identical to the verb“ (Hale i Keyser 2002).

III. Naomi Baron u svojem radu iz 1971. godine razlikuje morfološki i semantički srodne objekte, što bi u hrvatskome bilo oprimjereno rečenicama pod (3 a) i (3 b):

3. a) Franjo je od samilosti plakao gorke suze...

b) ...da junak drijema svoj vječni san sred Divičin-grad u Puli.

Akuzativne dopune *gorke suze* i *vječni san* također bi prema podjeli pod II. mogle pripadati i u skupinu hiponimnih objekata.

IV. Instrumentali istoga korijena kao i glagol prema A. Pereltsvaig (1999) također se smatraju unutrašnjim/srodnim objektima. Takvi adjunktni unutrašnji/srodni objekti nalaze se i uz prijelazne i uz neprijelazne glagole. Pod brojem (4 a) ruski je primjer iz Pereltsvaig (1999), a pod (4 b) naveden je primjer iz hrvatskoga jezika koji bi prema toj autorici bio adjunktni unutrašnji/srodni objekt:

4. a) Ja vas ljublju ljubovju brata. (Pereltsvaig 1999: 11)

‘Ljubim vas ljubavlju brata.’

b) Živim svojim životom.

U ovome će se radu istraživati samo akuzativno obilježene imenice (istoga i različitoga korijena) koje se javljaju uz neprijelazne glagole, a instrumentalne se imenice neće smatrati unutrašnjim objektima, iako će se i o njima raspravljati radi usporedbe. Cilj je ovoga istraživanja razvrstati neprijelazne glagole u skupine s obzirom na tip “unutrašnjega objekta” koji se uz njih može javiti te se također uključiti u raspravu o argumentnome/adjunktnome statusu tih imenica. U literaturi se već dugo raspravlja o tome jesu li unutrašnji objekti pravi, tematski argumenti glagola te ih možemo smatrati jednom vrstom direktnih objekata ili je kod takvih konstrukcija riječ o neargumentima, tj. o dodatcima s nekim tipom adverbijalnoga značenja (nešto poput akuzativa mjere, vremena ili načina). Na to pitanje postoje različiti odgovori:

1. Unutrašnji su objekti tematski argumenti glagola (Hale i Keyser 2002).

2. Unutrašnji su objekti uistinu vrsta dodataka s priložnim značenjem (Jones 1988).

3. Unutrašnji objekti mogu biti i argumenti i adjunkti glagola (Nakijama 2006).

Usputno će se promotriti vrijedi li za sintaktičke konstrukcije s unutrašnjim objektom u hrvatskome jeziku tzv. pravilo o ograničenju unutrašnjih objekata na neergativne konstrukcije,⁵ prema kojemu se unutrašnji objekti nalaze samo uz neergativne glagole.

⁵ Obvezatnost neergativnosti u konstrukcijama s unutrašnjim objektom slobodan je prijevod naziva pravila koje Kuno i Takami (2004) navode kao *Unergative restriction on the Cognitive Object Construction*.

2. Istraživanje

U istraživanje je bilo uključeno dvadesetak glagola (*bliješati, bolovati, cvasti, cvjetati, disati, dolaziti, drijemati, hodati, letjeti, padati, plakati, plivati, rатовati, skočiti, spavati, šutjeti, trčati, umrijeti, živjeti*) za koje se pretpostavilo da bi mogli imati unutrašnji objekt, a uobičajeno se smatraju neprijelaznim glagolima. Neki glagoli uvršteni su u istraživanje iz drugih razloga,⁶ premda se intuitivno moglo pretpostaviti da nemaju unutrašnji objekt. Dvadesetak navedenih glagola uglavnom su u jednojezičnim rječnicima hrvatskoga jezika obilježeni kao neprijelazni glagoli. U *Rječniku hrvatskoga jezika* urednika Jure Šonje, kao i u tzv. Anićevu rječniku svi su navedeni glagoli označeni kao neprijelazni. Za razliku od jednojezičnih rječnika, u *Sintaksi hrvatskoga jezika* Radoslava Katičića glagol *bolovati* određen je kao prijelazan glagol.

Pregledom korpusa *Hrvatske jezične riznice* utvrđeno je da se uz glagole *bliješati, cvasti, cvjetati, hodati, padati, šutjeti, umrijeti* ne pojavljuju imenske skupine u akuzativu koje bi se mogle tumačiti kao unutrašnji objekti. Uz njih se pojavljuju samo instrumentalne skupine (*bliješati čudnim blijeskom/svojom bjelinom, cvasti ružnim cvatom/velikim cvjetovima, cvjetati bijelim cvjetovima, hodati ubrzanim/uspravnim hodom, padati slobodnim padom, šutjeti⁷ dubokom šutnjom, umrijeti spokojnom/nasilnom smrću*).⁸

⁶ Jezična intuicija upućuje da glagol *umrijeti* teško može prihvatiti akuzativnu imenicu **umrijeti smrt*, međutim uključen je u istraživanje da bi se djelomice osvijetlilo problemsko pitanje spomenuto u prethodnoj bilješci, naime ograničenost unutrašnjih objekata na neergativne glagole, tj. nemogućnost neakuzativnih glagola da imaju unutrašnji objekt.

⁷ Uz glagol *šutjeti* na jednome je blogu nađena akuzativna dopuna: *Ne želim šutjeti svoje želje.*, međutim jedan primjer na blogu ne smatra se relevantnom potvrdom.

⁸ Za glagole *umrijeti/umirati* i *rasti* u Birtić (2007) potvrđeno je testovima neakuzativnosti da pripadaju neakuzativnim glagolima u hrvatskome jeziku. Za glagol *padati* u istome se radu tvrdi da pokazuje ambivalentno ponašanje s obzirom na svojstvo neakuzativnosti. Iako glagoli *cvjetati, cvasti* nisu istraživani u tome radu, za njih bi se moglo pretpostaviti da pripadaju istomu tipu glagola. Glagol *bliješati* trebalo bi detaljnije istražiti jer je u lingvističkoj literaturi prisutna dvojba u koju skupinu razvrstati glagole koji izražavaju odašiljanje zvuka i svjetlosti (usp. Kuno i Takami 2004). Postojala je pretpostavka za engleske unutrašnje objekte da se ne pojavljuju uz neakuzativne glagole (tj. prije u tekstu navedeno kao *Unergative restriction on the Cognate Object Construction*, bilješka 5), međutim kasnije su izneseni primjeri koji opovrgavaju tu tvrdnju (Kuno i Takami 2004: *Mark Twain died a gruesome death*). Međutim, Nakajima (2006) iznio je argumente koji govore u prilog tomu da je u slučajevima unutrašnjih objekata uz neakuzativne glagole zapravo riječ o adjunktima. U svakome slučaju, među neprijelaznim glagolima u hrvatskome jeziku koji nemaju unutrašnji objekt ima neakuzativnih glagola, a to su sigurno *umrijeti* i *rasti* i vrlo vjerojatno *cvasti* i *cvjetati*. Međutim, obratno je pitanje zanimljivije: ima li među glagolima koji prihvaćaju unutrašnji objekt neakuzativnih glagola. Zasada ni za jedan od glagola koji imaju unutrašnji objekt, o kojima se raspravlja dalje u tekstu, nije potvrđena neakuzativnost.

Uz glagol *dolaziti* nije moguća ni akuzativna ni instrumentalna istokorijenska ili semantički srodna imenica (*Vlak je došao točnim dolaskom. / *Vlak je došao točni dolazak.)

Akuzativna imenica, tj. imenska skupina koja ne pripada ni jednomu tipu uobičajenih besprijedložnih akuzativa⁹ potvrđena je kod sljedećih glagola: *bolovati, disati, drijemati, letjeti, plakati, plivati, skočiti, spavati, ratovati, trčati, živjeti*.

Da bi se ustanovilo nešto više o sintaktičkome statusu akuzativnih dopuna uz neprijelazne glagole, glagoli su se promatrali prema trima značajkama takvih konstrukcija: paralelnost instrumentalnih i akuzativnih dopuna, broj različitih leksičkih imenica koje se uz njih pojavljuju i obvezatnost, tj. neobvezatnost modifikacije akuzativne dopune. Konstrukcije s unutrašnjim objektima također su se podvrgle četirima sintaktičkim testovima (test koordinacije, test parafraze i modifikacije suprotnim prilozima, test pronominalizacije i test pasivizacije).

2.1. Akuzativne i instrumentalne istoleksemske dopune

Glagole smo podijelile u dvije skupine s obzirom na to može li ista imenica, tj. imenska skupina uz njih stajati i u akuzativu i u instrumentalu ili samo u akuzativu. Uz glagole *bolovati, disati, ratovati, skakati (skočiti), trčati* pojavljuje se samo akuzativna dopuna. Skupina istoga leksemskoga sastava ne može se uz te glagole pojaviti u instrumentalu s donekle srodnim značenjem:

5. a) Vojnici ratuju ratove drugih zemalja.
b) *Vojnici ratuju ratovima drugih zemalja.
6. a) trčati trku/alku/maraton/obje utrke/istu prugu/počasni krug/kvalifikacije
b) *trčati trkom¹⁰/alkom/maratonom/objema utrkama/kvalifikacijama
7. a) skakati skok u vis/skočiti milenijski skok/skočiti rekord
b) *skočiti rekordom/skokom u vis/skočiti milenijskim skokom¹¹

⁹ Bar ne na prvi pogled.

¹⁰ U instrumentalnom obliku pojavljuje se homografija imenica *trk* i *trka*. Ova je konstrukcija moguća ako se misli na instrumental imenice *trk*, a ne *trka*.

¹¹ Tu treba napomenuti da same sintaktičke konstrukcije kao što su npr. *skočiti skokom u vis preko ograde*, *skočiti milenijskim skokom* nisu negramatične, već kod ovih konstrukcija nije prisutna nikakva značenjska veza koja se ipak djelomice osjeća između sintaktičkih skupina *živjeti svoj život* i *živjeti svojim životom*.

8. a) Tuđe grijehе bolujemo./Bol bolujem.

b) *Bolujem tuđim grijehovima/bolom.

9. a) disati pravi zrak/ljubav

b) *disati pravim zrakom/ljubavlju.

Uz glagol *plivati* neke je akuzativne dopune nemoguće preoblikovati u instrumental (10), dok se neke druge akuzativne dopune lako mogu zamijeniti instrumentalom (11).

10. a) plivati utrku na 100 metara

b) *plivati utrkom na 100 metara

11. a) plivati kraul = b) plivati kraulom.

Uz glagole *drijemati*, *letjeti*, *plakati*, *spavati*, *živjeti* moguća je dopuna sastavljena od sličnih ili istih leksema i u akuzativu i u instrumentalu:

12. a) živjeti svoj/pustinjački/vražji i divlji život/život samotnika

b) živjeti svojim/pustinjačkim/vražjim životom/živjeti životom samotnika

13. a) spavati tvrdi san/san pravednika/tvrđi sanak/vjekovni san

b) spavati tvrdim snom/snom pravednika/vjekovnim snom

14. a) Kad bi bio kao ptica koja leti let slobodan./Letio je let za letom.

b) letjeti slobodnim letom

15. a) Plakao je gorke/krvave/vatrene suze/svoj plač.

b) Plakao je gorkim/krvavim suzama/?svojim plačem.

16. a) Junak drijema svoj vječni san.

b) Junak drijema svojim vječnim snom.

Изneseni podaci upućuju na to da se treba postaviti pitanje je li u svim tim slučajevima doista riječ o istome tipu dopuna te treba li pretpostaviti da se u slučaju zamjenjivosti akuzativa instrumentalom može govoriti o istome značenju ili njihova zamjena ipak dovodi do značenjske promjene.

2.2. Broj leksema

Navedene glagole također možemo razvrstati s obzirom na to koliko se različitih leksemskih jedinica u akuzativu može uz njih pojaviti. Uz glagole *ratovati* i *letjeti* zabilježena je samo jedna imenica, tj. samo jedna leksička jedinica u akuzativu, i to tvorbeno srodna (*rat* i *let*). Uz glagole *drijemati* i *spavati* javljaju se imenice *san* i *sanak*, dva različita leksema koji su u velikoj mjeri međusobno tvorbeno i semantički srodna, a s glagolima samo semantički (*dri-*

jemati san, spavati sanak). Uz glagol *plakati* pojavljuju se dvije različite akuzativne dopune *plač* i *suze*, koje su također tvorbeno i semantički, odnosno samo semantički srodne s glagolom *plakati*. Uz glagol *bolovati* nalazi se semantički i tvorbeno srodna imenica *bol* te je također u korpusu uz taj glagol nađena i imenica *grieh*, a u *Sintaksi hrvatskoga jezika* zabilježena je imenica *kuga* (*Volila bih kugu bolovati, nego za drugim jade jadovati.*), što možda svjedoči o tome da je taj glagol promijenio svoje svojstvo prijelaznosti. Uz glagole *disati, trčati, skočiti, plivati* i *živjeti* pojavljuju se više od tri različite leksičke jedinice. Uz glagol *disati* imenice *zrak, smrad, dah, uzduh* i *eter*, a uz glagol *živjeti* imenice *život, vjera, pjesma, trenutak, sekunda* i *dan*. Uz sportske glagole *trčati, skakati* i *plivati* imenice *utrka, rekord, trka, skok, olimpijska norma, solidan rezultat, kvalifikacije* itd. Da su akuzativne dopune uz glagole *trčati, disati, plivati* (i neke druge neprijelazne glagole, npr. *šetati*) moguće u hrvatskome jeziku, bilježi u svojim radovima i Marko Samardžija (1988, 1992) smatrajući da je u tih glagola došlo do promjene valentnosti.

2.3. Obvezatnost / neobvezatnost modifikacije dopune

Uz glagole *drijemati, letjeti, plakati, ratovati, spavati* akuzativna imenica gotovo se nikada ne pojavljuje bez modifikacije. Uz imenicu najčešće stoji povratno-posvojni pridjev ili koji drugi pridjev te atributni genitiv:

17. a) *ratovati svoj/pravi/svoj vlastiti rat*
- b) *spavati san pravednika.*

Uz glagol *ratovati* u cijelome je istraživanome korpusu nađen jedan primjer gdje se imenica *rat* uz glagol *ratovati* pojavljuje bez ikakva dodatka.¹² S glagolom *disati* nalazimo *zrak* najčešće određen kao čist ili prljav, dok su uz taj glagol ostale imenice najčešće bez modifikacije: *smrad, ljubav*. Slično je i s glagolom *živjeti* uz koji su imenice *život, dan, trenutak* i *sekunda* obvezatno modificirane (*živjeti svoj/vlastiti/divlji život, živjeti život samotnika, živjeti svaku sekundu/svaki trenutak/ svaki dan kao da ti je zadnji*), dok modifikacija uz akuzativne dopune *pjesma* i *vjera* nije obvezatna. Uz glagol *bolovati* imenica u nađenim primjerima nije modificirana: *bol, kugu, grieh*. Uz skupinu sportskih glagola (*plivati, trčati, skakati*) modifikacija je moguća, ali ne pokazuje znakove obvezatnosti. Kad je srodna imenica, tj. unutrašnji objekt modificiran kakvim dodatkom u akuzativu, obično se bez modifikacije ne pojavljuje ni u instrumentalu (*živjeti pravi život/živjeti pravim životom*).

¹² Kad se **ratuju ratovi**, kad zemljom haraju bolesti, kad kukuruz ne raste više kao što je do tada... www.voanews.com/croatian/archive/2002-08/a-2002-08-05-10-1.cfm - 40k

Svojstvo prema kojemu imenica u funkciji unutrašnjega objekta mora na neki način biti dodatno određena ili kvalificirana zabilježeno je već davno (Jespersen 1954,¹³ Baron 1971, Felser i Wanner 2001). Stoga se upravo kvalifikacija objekta smatra ključnim svojstvom koje razlikuje srodne objekte neprijelaznih od srodnih objekata prijelaznih glagola (prijelazni glagoli ne moraju imati modificirani objekt). Pogledamo li na taj način dopune glagolima koji se tu razmatraju, primijetit ćemo da navedeni sportski glagoli te glagoli *bolovati* i *disati* ne zahtijevaju da im objekt bude dodatno specificiran te bi oni prema tomu kriteriju pripadali prijelaznim glagolima. Takvo gledanje podupire i činjenica da se uz njih pojavljuje više nego jedan leksem u akuzativu, stoga njihove akuzativne dopune ne bi ni pripadale u prave unutrašnje objekte.¹⁴

2.4. Koordinacija

Katkad se smatra da su unutrašnji objekti uistinu nekakav oblik priložne oznake načina stoga se u stranjoj i djelomice u domaćoj literaturi vodi stalna diskusija o tome jesu li ti objekti pravi tematski objekti ili imaju status adjunkata. Npr. Mario Brdar (1992: 56) kaže da „tako unutrašnji objekti zapravo funkcioniraju slično priložnim oznakama načina. Stoga bismo mogli utvrditi da su unutrašnji objekti slučajevi objektivizacije semantičke uloge načina (*Manner*)“¹⁵. Na istraživane glagole pokušale smo primijeniti test koordinacije. U sintaktičkoj se literaturi obično smatra da se koordinirati mogu samo elementi/konstituenti koji pripadaju istoj sintaktičkoj kategoriji te imaju istu semantičku funkciju.¹⁵

Prema našem mišljenju načinske priloge i unutrašnje objekte uz navedene glagole nije moguće baš lako koordinirati:

18. ?Živjela sam jadno i težak život./Živjela sam težak život i jadno.
19. ?Disati teško i hladan zrak.
20. ?Spavati tvrdo i sladak san.
21. *Bolovati jako i bol.
22. ?Drijemati lagano i vječni san.
23. ?Plakati neutješno i gorke suze.
24. *Trčati brzo i utrku na 100 metara.

¹³ Citirano prema Baron 1971.

¹⁴ Matthews (2000²: 99) navodi da neprijelazni glagoli mogu biti složeni samo s unutrašnjim objektima, koji su im morfološki srodni, tj. izvedeni nultom derivacijom. Istokorijenski akuzativ ne dokazuje, prema njegovu mišljenju, prijelaznost, već više potvrđuje neprijelaznost.

¹⁵ Usp. npr. Radford 2004: 86, Matthews 2000²: 212–215, Pereltsvaig 1999: 6, Mihaljević 2005.

25. *Plivati brzo i zadnju dionicu.

26. *Skakati oprezno i skok u dalj.

Izgleda da je instrumentalne skupine i načinske priloge nešto lakše koordinirati, ali također ni takve konstrukcije nisu u potpunosti prihvatljive:

27. Živjela sam teško i jadnim životom.

28. Spavala sam tvrdo i slatkim snom.

29. ?Drijemala sam čvrsto i vječnim snom.

30. ?Plakala sam gorkim suzama i neutješno.

Ti podatci govore u prilog tomu da kod unutrašnjih objekata zapravo nije riječ samo o načinskome značenju koje se ostvarilo akuzativom. U primjerima pod brojem 27–30 mogli bismo pretpostaviti da je preprjeka koordinaciji samo neistovjetnost sintaktičke kategorije, a ne semantička funkcija.

2.5. Parafraza i modifikacija suprotnim priložima

Ovim testom pokušat ćemo također osvijetliti adjunktne/argumentni status akuzativnih dopuna uz navedene glagole. Pretpostavit ćemo da, ako unutrašnji objekt možemo parafrazirati instrumentalnom istoleksemskom sintagmom ili prilogom (istoga korijena kojeg je pridjev uz unutrašnji objekt), unutrašnji objekt ima priložno značenje. Test parafrazom primjenjiv je samo na one glagole koji mogu imati istoleksemske skupine i u akuzativu i u instrumentalu. S druge strane, ako je glagol koji ima unutrašnji objekt moguće modificirati prilogom koji ima suprotno značenje od pridjeva unutar skupine unutrašnjega objekta, vjerojatno nije riječ o priložnome značenju.

Na prvi pogled čini se da je moguće izjednačiti značenje sintaktičkih skupina pod (31 a) i (31 b):

31. a) živjeti tužan život = b) živjeti tužnim životom.

Međutim, ako pokušamo izjednačiti konstrukciju s unutrašnjim objektom i konstrukciju s prilogom u jednakost značenja nismo posve sigurni:

32. a) živjeti tužan život ≠ b) živjeti tužno.

Također konstrukciju s unutrašnjim objektom glagola *živjeti* možemo modificirati prilogom suprotna značenja:

33. I tako smo na kraju sretno živjeli tužan život.

Umetanje priloga *sretno* u konstrukciju s instrumentalnom skupinom nešto je teže, ali čini nam se da nije potpuno nemoguće:

34. ?Živjeli smo sretno tužnim životom.

Kontrast postaje veći ako prilog glasi *tužno*, a instrumentalna je imenica modificirana pridjevom *sretan*:

35. ??Živjeli smo tužno sretnim životom.

Konstrukcije s unutrašnjim objektom glagola *spavati* pokazuju drukčija svojstva. Čini nam se da je kod konstrukcija s tim glagolom akuzativno značenje dopune veoma slično značenju instrumentalne skupine, pa čak i značenju samoga priloga:

36. Spavali smo tvrdi san. = Spavali smo tvrdim snom. ≈ Spavali smo tvrdo.

Takvu intuiciju potvrđuje i nemogućnost modifikacije skupina s modificiranim unutrašnjim objektom prilogom suprotna značenja:

37. *Spavali smo loše tvrdi san.

Ista je kontradikcija prisutna kad se uz glagol nalazi instrumentalna skupina:

38. *Spavali smo loše tvrdim snom.

Čini se da slična svojstva pokazuju i konstrukcije s glagolom *drijemati*:

39. *Drijemao je kratko vjekovni san.

40. *Drijemao je kratko vjekovnim snom.

Uz glagol *bolovati* ne pojavljuju se instrumentalne skupine pa nije moguće usporediti ili parafrazirati značenje instrumentalnih i akuzativnih skupina uz taj glagol. Iako se unutrašnji objekt uz glagol *bolovati* ne javlja modificiran, pokušao se konstruirati primjer u kojemu bi postojao prilog čije je značenje suprotno značenju pridjeva uz akuzativnu imenicu:

41. Lako sam bolovao tešku bol.

Čini se da takav primjer nije moguć. Konstrukcije s glagolom *plakati* pokazuju ista svojstva kao i konstrukcije s glagolima *spavati* i *drijemati*. Prema našoj intuiciji nema velike razlike između značenja akuzativnih i instrumentalnih skupina:

42. Plakao sam gorke suze. ≈ Plakao sam gorkim suzama. ≈ Plakao sam gorko.

Također, modifikacija suprotnim priložima nije baš sasvim prihvatljiva:

43. a) ?Plakao sam sretno gorke suze.

b) ?Plakao sam sretno gorkim suzama.

Rečenica u (43 a) zapravo je prihvatljiva u kontekstu gdje su suze gorkoga okusa, što bi zagovaralo argumentni status unutrašnjih objekata.

Kod glagola *ratovati* modifikacija suprotnim prilogom također nije moguća:

44. Ratovao sam lako teške ratove.

Čini se da na konstrukcije u kojima uz glagole *trčati*, *plivati*, *skočiti* i *disati* stoje akuzativne imenice takve testove nije potrebno ni moguće primijeniti. Nemogućnost istoleksemskih akuzativnih i instrumentalnih skupina uz *disati* i sportske glagole te neobvezatnost modifikacije jasno upućuje na to da kod tih glagola ne možemo raspravljati o istome tipu priložnoga načinskog značenja kao npr. kod glagola *živjeti* i *plakati*.

U Nakajima (2006) tvrdi se da unutrašnji objekti mogu imati dva tumačenja: rezultativno (argumentno) i modifikacijsko (npr. načinsko). Instrumentalne skupine s istokorijenskim leksemom sigurno imaju modifikacijsko, tj. priložno značenje što se bilježi odavna i u standardnim gramatičkim opisima te ih, prema našem mišljenju, ne treba smatrati nikakvom vrstom unutrašnjih objekata kao što navodi npr. Pereltsvaig (1999) za ruski jezik. Jedino opravdano pitanje odnosi se na značenje akuzativne skupine: je li značenje akuzativno obilježenih skupina jednako značenju instrumentalnih skupina, dakle imaju li unutrašnji objekti priložno/adjunktno značenje ili imaju značenje blisko pravome objektnom značenju. Bilo bi moguće pretpostaviti da se diskusija o argumentnome/adjunktnome statusu unutrašnjih objekata zapravo u hrvatskome razrješuje postojanjem instrumentalnih i akuzativnih skupina, tj. da akuzativne skupine imaju nešto poput argumentnoga značenja, a samo instrumentalne adjunktno značenje, što bi naravno bilo veoma jednostavno i jasno rješenje. Nakajima (2006) svoju postavku o dvjema vrstama unutrašnjih objekata, argumentnome unutrašnjem objektu i adjunktnome unutrašnjem objektu, u engleskome jeziku potkrepljuje navodom iz Pereltsvaig (1999) o postojanju akuzativnih i instrumentalnih unutrašnjih objekata u ruskome jeziku. Podatci iz hrvatskoga upućuju zapravo na nešto drugo: akuzativne skupine u hrvatskome jeziku, jednome slavenskom jeziku, mogu imati značenje koje se kreće između objektnoga i priložnoga, tj. oba značenja. Uz glagole *živjeti*, *bolovati*, *ratovati* objekti mogu biti izdvojeni kao posebni entiteti suprotnim priložima i postoji značenje donekle blisko nekomu objektnom značenju, premda je teško izdvojiti koje je to točno značenje.¹⁶ S druge strane, sintaktičku skupinu *težak život* u rečenici *Živjela sam težak život*, možemo tumačiti i 'priložno', što je potvrđeno parafrazom. Kod konstrukcija s glagolima *drijemati*, *spavati* i *plakati* (?) čini nam se da je pak priložno značenje u prvome planu.

¹⁶ U Nakajima (2006) se kaže: „The woman lived a happy life... means either that the women lived in a happy way or that her life (though it may have its ups and downs) resulted in her being happy“.

2.6. Pronominalizacija

Često se smatra da samo argumenti mogu biti pronominalizirani, a da predikativne imenice ne mogu biti pronominalizirane (Pereltsvaig 1999: 9).

Pronominalizacija unutrašnjega objekta razmjerno je prihvatljiva uz glagole *bolovati*, *trčati*, *ratovati*, *disati*, *živjeti*. Uz glagole *plivati*, *skočiti* i *plakati* čini nam se da je prihvatljivost nešto manja, dok uz glagole *spavati*, *drijemati* i *letjeti* zamjenjivanje unutrašnjega objekta zamjenicom nije uopće moguće.

45. Bolujem kugu. Bolujem ju.
46. Marko je trčao maraton. Trčao ga je.
47. Ratujemo krvave ratove svakodnevno. Ratujemo ih svakodnevno.
48. Zagrepčani dišu čisti zrak. Zagrepčani ga dišu.
49. Marko živi jadan život. Marko ga živi.
50. Skočio je skok u dalj. ?Skočio ga je.
51. Plivao je prvu utrku. ?Plivao ju je.
52. Isus plače krvave suze. ?Isus ih plače.
53. Marko spava tvrdi san. *Marko ga spava.
54. Drijemam vjekovni san. *Drijemam ga.
55. Letio je samo jedan let. *Letio ga je.

2.7. Pasivizacija

Mogućnost akuzativnoga objekta kojega glagola da postane nominativni subjekt pasivne konstrukcije također se uobičajeno smatra dokazom njegova argumentnoga statusa¹⁷ te se također kojiput smatra da se unutrašnji objekti ne mogu pasivizirati u nekim jezicima (Bussman 1996: 79).

U ovome dijelu navedeni su samo primjeri nađeni korpusnom pretragom, a ne primjeri navedeni prema jezičnoj intuiciji.

Glagoli *trčati*, *skočiti*, *plivati* i *živjeti* nađeni su pasivizirani unutar ličnih pasivnih konstrukcija, pri čemu su navedeni unutrašnji objekti subjekti pa-

¹⁷ U pozadini je takve tvrdnje standardna pretpostavka nekih teorija, kao što je npr. generativna gramatika, da su pasivne konstrukcije izvedene od aktivnih i da je tijekom preoblike aktivne u pasivnu rečenicu objekt aktivne sa svojega argumentnoga položaja na mjestu dopune glagolu pomaknut na subjektno mjesto, također predviđeno za argumente (A–mjesto), (usp. npr. Mihaljević: 2005).

sivnih rečenica. Pasivne konstrukcije s navedenim glagolima i unutrašnjim objektima potvrđene su s više primjera nađenih u korpusu *Hrvatske jezične riznice* i na ostalim internetskim stranicama:

56. Utrka Derby svoj naziv nosi još iz daleke godine 1780. kada je prvi put trčana i to u Epsomu u Engleskoj.¹⁸

57. a) U sklopu obilježavanja obljetnice oslobođenja Varaždina u nedjelju je održan tradicionalni polumaraton koji je ove godine trčan po novoj stazi do Nove Vesi...¹⁹

b) Bitno je sljedeće: ako je u Rijeci trčan hrv. ženski rekord, a staza ne prati prošlogodišnju trasu onda je tu nešto upitno-staza je različita...²⁰

58. Sve 50-metarske discipline su, naime, u Monte Carlu plivane u pet eliminacijskih krugova.

59. a) Istina je da je na tom skakalištu skočen svjetski rekord, ali to nije podloga koja mi odgovara.

b) Disciplina figure nije skočena.

60. a) ...u kojoj bi život bio življen radi života samog...

b) Isus Krist jest život koji mora biti življen da bi bio ispunjen.

c) Sav je Kristov život, doduše, bio življen u predanju iz ljubavi prema Ocu i braći ljudima.

d) Takav naime život, življen u snazi vjere i kršćanske nade...

Uz glagole *plakati*, *ratovati* i *disati* nađen je po jedan primjer ličnoga pasiva najčešće upotrijebljen na nekoj neformalnoj internetskoj stranici:

61. Ne stidim se suza koje su zbog tebe plakane.²¹

62. Od tada (1918) je mnogo ratova ratovano i mnogo ljudskih života ugašeno s plemenitom namjerom zbacivanja jarma porobljavanja.

63. Kakvi uzdasi još ne disani drhte u grudima.

U sljedećoj tablici prikazana su shematski za svaki glagol pojedinačno navedena svojstva sintaktičkih konstrukcija s unutrašnjim objektima i rezultati testa pronominalizacije i pasivizacije.

¹⁸ n-zagreb.com/index.php?option=com_content&task=view&id=1826&Itemid=237 - 33k -

¹⁹ aktualno.hr/.../728_Roman+Kejzar+i+Daneja+Grandovec+najbrzi+p... - 27k -

²⁰ www.adventure-sport.net/index.php?option=com_content&task=view&id... - 72k -

²¹ flasterica4ever.blog.hr/2008/01/1624038561/voljenom-marku.2.html - 26k -

GLAGOL	AKUZATI VNA IMENI CA – po tvrđena	BROJ RA ZLIČITIH IMENICA U AKUZA TIVU	PARAREL NA ISTOLEK SEMSKA INSTRU MENTAL NA SKUPI NA	O B V E - ZATNOST MODIFI KACIJE	P R O - NOMI NALI ZACI JA	PASIV potvr đen
BLIJEŠTATI	–					
BOLOVATI	+	3	–	–	+	–
CVASTI	–					
CVJETATI	–					
DISATI	+	VIŠE OD 3	–	–	+	?+ je dan pri mjer
DOLAZITI	–					
DRIJEMATI	+	2	+	+	–	–
HODATI	–					
LETJETI	+	1	+	+	–	–
PADATI	–					
PLAKATI	+	2	+	+	–	?+ je dan pri mjer
PLIVATI	+	VIŠE OD 3	–/+	–	–?	+
RATOVATI	+	1	–	+	+	?+ je dan pri mjer
SKOČITI	+	VIŠE OD 3	–	–	–?	+
SPAVATI	+	2	+	+	–	–
ŠUTJETI	–					
TRČATI	+	VIŠE OD 3	–	–	+	+
UMRIJETI	–					
ŽIVJETI	+	VIŠE OD 3	+	+/-	+	+

3. Zaključak

Rezultati ovoga istraživanja pokazuju da se sintaktička svojstva akuzativnih dopuna, koje smo preliminarno nazvali unutrašnjim objektima u velikoj mjeri razlikuju uz navedene glagole. U svakome slučaju, kao posebnu skupinu treba izdvojiti glagole *trčati*, *plivati* i *skočiti/skakati* koji upotrijebljeni u sportskome kontekstu mogu imati akuzativnu dopunu koja ne pokazuje tipična svojstva unutrašnjih objekata: dopuna ne mora biti tvorbeno srodna glagolu, uz te glagole nalazimo više od tri različite imenice u akuzativu (koje se također razlikuju prema svojem semantičkome statusu), modifikacija imenice nije obvezatna, ne postoje značenjski povezane instrumentalne skupine, pronominalizacija je djelomice prisutna, a čak su potvrđeni i lični pasivi s objektom imenicom na mjestu subjekta. Prema navedenim sintaktičkim svojstvima moglo bi se zaključiti da ti glagoli u jednoj svojoj uporabi, sportskome kontekstu, mogu pokazivati sintaktička svojstva prijelaznih konstrukcija. Stoga, kao što je ranije navedeno, nije čudno da Samardžija (1994) bilježi glagol *plivati* i kao prijelazan glagol. Mogućnost pasivizacije i pronominalizacije mogli bi upućivati na argumentni status ovih imenica, premda mogućnost parafraze sličnom sintagmom govori protiv takva statusa tih imenica (dopune sportskim glagolima ne pokazuju u tome pogledu uniformno ponašanje).²² Tu je također nužno još jednom naglasiti da sve akuzativne dopune, premda sintaktički istovrsne, vjerojatno ne pripadaju istomu semantičkom tipu, tj. imaju drukčiju semantičku funkciju (usp. npr. sintagme *plivati kraul*, *trčati maraton* i *skočiti skok u dalj*). Te dopune zahtijevaju iscrpniju analizu da bi se moglo nešto sa sigurnošću reći o njihovom statusu. Slična svojstva akuzativnim dopunama sportskih glagola ima akuzativna dopuna uz glagol *disati* i djelomice uz glagol *bolovati*. Ta dva glagola razlikuju se od sportskih glagola prema nemogućnosti pasivizacije takvih glagola s unutrašnjim objektima na mjestu subjekta. Za glagol *bolovati* nije pronađena ni jedna potvrda, dok je za glagol *disati* nađen jedan pasivizirani oblik, ali upotrijebljen pridjevno, tj. nije riječ o pravoj pasivnoj rečenici. Tu bi svakako valjalo odlučiti treba li uopće dopune uz sportske glagole (a možda i uz glagol *disati*) zvati unutrašnjim objektima (uglavnom ne pokazuju opisana svojstva unutrašnjih objekta). Akuzativne dopune uz glagole *drijemati* i *spavati* razlikuju se po sintaktičkim i semantičkim svojstvima od dopuna sportskih gla-

²² Sintagmu *plivati kraul* možemo parafrazirati sintagmom *plivati kraulom*, sintagmu *skočiti skok u dalj* ne možemo prepričati odgovarajućom instrumentalnom sintagmom. Pitanje je možemo li sintagmu *trčati maraton* parafrazirati kao *trčati na maratonu*. Već ovi podatci upućuju na različit gramatički status dopuna uz sportske glagole.

gola te od glagola *bolovati* i *disati*. Oba glagola imaju kao dopune dvije semantički srodne imenice *san* i *sanak*. Modifikacija je uz unutrašnji objekt obvezatna, postoje srodne instrumentalne sintagme, a pasivizacija i pronominalizacija nisu moguće. Čini nam se da ove akuzativne skupine imaju priložno značenje, a prema navedenim sintaktičkim testovima također ne pokazuju argumentni status. Te bi imenice prema podjeli koja je navedena u radu Naomi Baron iz 1972. godine pripadale u semantički srodne unutrašnje objekte, a prema drugim autorima možda i u hiponimne objekte. Pitanje je mogu li se značenjski izjednačiti s načinskim akuzativima.

Po svojim sintaktičkim i semantičkim svojstvima između tih dviju krajnjih skupina istraživanih glagola (sportski glagoli i glagoli spavanja) nalaze se ostali glagoli. Za razliku od glagola spavanja uz glagol *živjeti* korpusnim je istraživanjem potvrđeno šest različitih leksičkih jedinica. Modifikacija je uz imenice *život*, *trenutak*, *sekunda* i *dan* obvezatna, dok je uz imenice *pjesma* i *vjera* neobvezatna. Postoji paralelna instrumentalna sintagma samo u konstrukciji s dopunom *život* i nama se čini da je kod te konstrukcije s glagolom *živjeti* moguće i argumentno i adjunktno tumačenje unutrašnjeg objekta. Argumentni status dodatno potvrđuje mogućnost (i potvrđenost) pasivizacije i pronominalizacije. Takva bi imenica, gotovo prema svim kriterijima, pripadala unutrašnjim objektima. Imenske skupine *svaki trenutak*, *svaki dan* i *svaka sekunda* možemo smatrati hiponimnim objektima, a dopune *vjera* i *pjesma* možda upućuju i na rubno prisutan prijelazni karakter ovoga glagola. Uz glagol *ratovati* nalazimo samo jednu tvorbeno srodnu akuzativnu dopunu, naime imenicu *rat*, modifikacija je gotovo obvezatna, međutim ne postoji srodna instrumentalna sintagma. Lična je pasivna konstrukcija potvrđena jednim primjerom²³, a i pronominalizacija nam se čini prihvatljivom. Za akuzativnu imenicu *rat* uz glagol *ratovati* stoga bismo mogli tvrditi da je unutrašnji objekt s argumentnim čitanjem. Uz glagol *plakati* nalazimo dvije leksičke imenice *plač* i *suze*, postoji srodna instrumentalna sintagma i modifikacija je obvezatna. Lični pasiv potvrđen je marginalno jednom potvrdom i čini nam se da pronominalizacija nije moguća, makar bi takve tvrdnje trebalo još dokazati. Adjunktno je čitanje sigurno prisutno. Imenica *plač* svakako je unutrašnji objekt, a *suze*, prema kriterijima iz prvoga dijela, vjerojatno hiponimni ili semantički srodan (unutrašnji) objekt.

Akuzativna imenica uz glagol *letjeti* također mora biti modificirana, postoji srodna instrumentalna skupina, potvrđena je samo imenica *let*, a pronominalizacija i pasivizacija nisu moguće te je prisutan manji broj potvr-

²³ Bezlični pasiv ovoga glagola potvrđen je u više primjera, vidi u Birtić (2007).

da s unutrašnjim objektom nego kod gore navedenih glagola. Također treba napomenuti da postoji veza između obvezatnosti modifikacije unutrašnjega objekta i supostojanja iste instrumentalne skupine: ako postoji obvezatna modifikacija unutrašnjega objekta u akuzativu i paralelna instrumentalna skupina ima modificiranu imenicu. U tome su pogledu iznimke glagol *ratovati* (njegov je objekt gotovo obvezatno modificiran, ali ne postoji srodna instrumentalna sintagma) te dopune *trenutak*, *sekunda* i *dan* uz glagol *živjeti* (*živjeti svaki trenutak*/**živjeti svakim trenutkom*)²⁴.

Zaključak je ovoga rada da sportske glagole te glagol *disati* moramo posebno istražiti i da kod njih možemo govoriti o nekom tipu pseudoprijelaznosti.²⁵ Glagoli *bolovati*²⁶ i *živjeti* također mogu biti upotrijebljeni prijelazno s nekim imenicama, ali mogu imati i unutrašnje objekte (*bol* i *život*), a glagol *živjeti* i hiponimni objekt. Kod ostalih glagola čini nam se da je riječ o unutrašnjim (i/ili hiponimnim) objektima. Također mislimo da bi i u hrvatskome trebalo definirati što pripada u skupinu unutrašnjih objekata: samo istokorijenske imenice uz neprijelazne glagole ili i istokorijenske imenice uz prijelazne glagole, ili sve akuzativne imenice uz neprijelazne glagole. Također ovaj se rad djelomice osvrnuo na pitanje argumentnoga/adjunktnoga statusa unutrašnjih objekata tvrdnjom da zapravo kod nekih unutrašnjih objekata i u hrvatskome jeziku možemo imati dva čitanja. Pitanje je tada treba li jednostavno one druge, kao *tvrdi sanak* uz glagol *spavati* zvati načinskim akuzativima.

²⁴ Za ovakve zaključke trebalo bi istražiti veći broj primjera.

²⁵ Iako bi nam se veoma čudno činilo da u kojem rječniku uz glagol *trčati* nademo oznaku *prijel.*, takva bi oznaka imala i svoja opravdanja. Naravno to bi se trebalo onda odnositi samo na jedno od značenja toga glagola. Međutim, usporedimo li sintagmu *trčati maraton* sa sintagmom *igrati šah* (na osnovi sličnih primjera glagol *igrati* bilježi se i kao prijelazan), postaje nam jasnije da je riječ o donekle sličnome tipu značenjskoga odnosa te da bi glagol *trčati* onda isto mogao biti zabilježen kao prijelazan.

²⁶ Vjerojatno je riječ o bivšemu prijelaznom glagolu.

Literatura:

- BARON, NAOMI 1971. On defining “Cognate Object”. *Glossa*, 5/1, 71–98.
- BIRTIĆ, MATEA 2007. Rečenice s participom pasivnim neprijelaznih glagola. *Sintaktičke kategorije: Zbornik radova sa skupa Hrvatski sintaktički dani 1*, ur. Branko Kuna, 51–66.
- BRABEC, IVAN; MATE HRASTE; SRETEN ŽIVKOVIĆ 1968. *Gramatika hrvatskosrpskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- BRDAR, MARIO 1992. Protipni pristup relevantnosti (direktnog) objekta u okviru funkcionalne gramatike. *Suvremena lingvistika*, 34, Zagreb, 41–61.
- BUSSMANN, HADUMOD 1996. *Routledge Dictionary of Language and Linguistics*. London – New York: Routledge.
- FELSER CLAUDIA I ANJA WANNER 2001. The syntax of Cognate and Other Selected Objects. u *Structural Aspects of Semantically Complex Verbs*, izd. N. Dehe, A. Wanner, Peter Lang. Frankfurt, Bern i New York, 105–130.
- HALE, KEN I SAMUEL JAY KEYSER 2002. *Prolegomenon to a Theory of Argument Structure*. Cambridge, London: The MIT Press.
- JONES, MICHAEL ALLAN 1988. Cognate objects and the Case-filter. *Journal of Linguistics*, 24, 89–110.
- KATIČIĆ, RADOSLAV 1991. *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika*. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Globus.
- KUNO, SUSUMU I KEN-ICHI TAKAMI 2004. *Functional Constraints in Grammar: On the unergative-unaccusative distinction*. John Benjamins Publishing Co.
- MARETIĆ, TOMO 1899. *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Zagreb: Štampa i naklada knjižare L. Hartmana.
- MATTHEWS, PETER, H. 2000². *Syntax*. Cambridge: Cambridge University Press.
- MIHALJEVIĆ, MILAN 2005. *Minimalistička sintaksa*, nedovršena skripta, rukopis, 1–109.
- NAKAJIMA, HEIZO 2006. Adverbial Cognate Objects. *Linguistic Inquiry*, 37/4, 674–684.
- PAVEŠIĆ, SLAVKO 1971. *Jezični savjetnik s gramatikom*, Zagreb: Matica hrvatska.
- PERELTSVAIG, ASYA 1999. Cognate objects in Russian: Is the notion “Cognate” relevant for syntax. *Canadian Journal of Linguistics*, 44/3, 267–291.
- RADFORD, ANDREW 2004. *Minimalist Syntax*. Cambridge: Cambridge University Press.
- REAL-PUIGDOLLERS, CRISTINA 2008. The nature of cognate objects, *Proceedings ConSOLE XVI*, 157–178.
- SAMARDŽIJA, MARKO 1988. Razdioba glagola po valentnosti. *Radovi zavoda za slavensku filologiju*, 23, Zagreb, 35–46.

SAMARDŽIJA, MARKO 1994. Valentnost i semantičke mijene hrvatskih glagola. *Fluminensia*, 1–2, Rijeka, 49–53.

SILIĆ, JOSIP I IVO PRANJKOVIĆ 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga.

VINCE, JASNA 2008. Izravni objekt i njegove inačice u hrvatskome crkvenoslavenske jeziku. *Slovo*: časopis Staroslavenskoga instituta u Zagrebu, 58, Zagreb, 53–68.

Izvori:

Hrvatska jezična riznica

Anić, Vladimir 1998. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber.

Rječnik hrvatskoga jezika 2000. Ur. Jure Šonje. Zagreb: LZ „Miroslav Krleža“ – Školska knjiga.

Some Accusative complements of intransitive verbs: What are cognate objects?

Abstract

The paper discusses about ten Croatian intransitive verbs, which can occur together with accusative marked noun phrases. The authors claim that the verbs can be divided into two groups according to some semantic and syntactic parameters which they apply to the verbs' accusative complements. The accusative marked complements of first group verbs which comprise so called sport verbs and the verb *disati* 'to breath', differ in many respects from the accusative complements of the second group. The complements of the first group verbs show some common properties: there are several nouns which can occur with these verbs in accusative case, the nouns do not need to be modified, there is no parallel instrumental NP with some semantic resemblance, and nouns can be sometimes pronominalised and passivised. In the second group accusative complements are sometimes restricted to only one lexical noun which is of the same root as the verb, there is a parallel instrumental phrase with similar or identical semantics, and modification is almost obligatory. The nouns of the second group differ in respect to pronominalisation and passivisation. The authors argue that the accusative NPs of the verbs in the second group are cognate objects and that they can have both argumental and adjunct status.

Ključne riječi: unutrašnji objekti, neprijelazni glagoli, argumentni/adjunktni status unutrašnjih objekata, obvezatnost modifikacije unutrašnjih objekata, pasivizacija neprijelaznih glagola

Key Words: cognate objects, intransitive verbs, argument vs. adjunct status of the cognate object, obligatory modification of cognate objects, passivization of intransitive verbs

